

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 25/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 3 juni 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen (RP 77/2014 rd) till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Satu Sundberg, miljöministeriet
- professor Mikael Hidén.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- professor Anne Kumpula
- professor Tuomas Ojanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att naturvårdslagen kompletteras bland annat med bestämmelser som förhindrar en betydande försämring av naturvärdena för ett område som hör till nätverket Natura 2000. Enligt förslaget fogas det till lagen en bestämmelse om allmänt förbud att försämra ett område. Bestämmelsen kompletterar lagens gällande förbud att bevilja tillstånd för projekt som orsakar betydande försämring. Dessutom föreskrivs det i lagen anmälningsplikt för sådana åtgärder som för närvarande inte hör till förhands-tillsynen, men som utifrån en bedömning kan ha betydande försämrade effekt för ett Natura 2000-område. Enligt förslaget ges närings-, trafik- och miljöcentralen behörighet att med stöd

av en anmälan förbjuda en sådan åtgärd eller begränsa genomförandet av åtgärden.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

I motiveringen till lagstiftningsordning har försämringsförbudet och den anmälningsplikt som är knuten till det samt möjligheten att förbjuda eller begränsa en åtgärd granskats med avseende på grundlagens 20 § 1 mom. om vars och ens ansvar för miljön och 15 § om egendoms-skydd. Befogenheterna att utfärda förordning bedöms utgående från 80 § 1 mom. i grundlagen. Lagförslaget kan enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de konstitutionella aspekterna anser regeringen det dock vara önskvärt att ett utlåtande begärs av grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår en ny 64 a §, enligt vilken de naturvärden som utgör grunden för skydd av ett område som hör till nätverket Natura 2000 inte får betydligt försämrats. Även 65 b §, 65 c § och 53 § 5 mom. anknyter till försämringsförbudet. Den som utför en åtgärd ska enligt 65 b § lämna en anmälan om den till närings-, trafik- och miljöcentralen, om åtgärden kan ha sådana följdverkningar som förbjuds i 64 a §. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska å sin sida med stöd av 65 c § förbjuda att en åtgärd vidtas eller begränsa åtgärden om en förbjuden följdverkning enligt 64 a § uppkommer eller det finns en risk för att sådana verkningar kan uppkomma. Om ett myndighetsbeslut om en anmälningspliktig åtgärd som fattats med stöd av 65 c § begränsar användningen av fastigheten så att detta för områdets ägare eller innehavaren av särskilda rättigheter har betydande följdverkningar, är staten skyldig att ersätta olägenheten om detta yrkas.

Bestämmelsen om allmänt förbud att försämra ett område kompletterar lagens gällande förbud enligt 66 § att bevilja tillstånd för projekt som orsakar betydande försämrings. Syftet med de nya bestämmelserna är att se till att den nationella lagstiftningen till alla delar uppfyller de krav som följer av Europeiska unionens habitatdirektiv. En korrekt verkställighet av direktivet förutsätter enligt propositionsmotiven (s. 22) att förbudet att försämma ett område gäller alla former av verksamhet oberoende av om den är tillståndspliktig eller inte. Syftet med anmälnings-

plikten och möjligheten att förbjuda eller begränsa en åtgärd är å sin sida att säkerställa att försämringsförbudet följs också i fråga om åtgärder som enligt gällande lagstiftning inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga.

Den föreslagna regleringen utvidgar i någon mån åtgärdsbegränsningarna för markägare och innehavare av nyttjanderätt. Grundlagsutskottet ansåg vid granskningen av 66 § i den gällande naturvårdslagen med avseende på regeringsformens 12 § om egendomsskydd (nuvarande 15 § i grundlagen) och 14 a § om ansvar för miljön (nuvarande 20 § i grundlagen) att paragrafens åtgärdsbegränsningar uppfyllde de allmänna kraven i fråga om godtagbarhet, proportionalitet och rättsskydd som kan ställas på en begränsning av rätten att använda egendom (GrUU 21/1996 rd). Också det nu föreslagna allmänna försämringsförbudet och de anslutande bestämmelserna uppfyller dessa krav. Grundlagsutskottet har efter utlåtandet från 1996 åtskilliga gånger behandlat inskränkningar i rätten att använda egendom av miljövårdsskäl (se t.ex. GrUU 10/2014 rd, GrUU 36/2013 rd och GrUU 20/2010 rd). De föreslagna bestämmelserna harmonierar också med denna praxis.

Ställningstagande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 25 september 2014

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Anu Urpalainen /saml
medl. Tuija Brax /gröna
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Ilkka Kantola /sd
Kimmo Kivelä /saf
Anna Kontula /vänst
Elina Lepomäki /saml

Elisabeth Naucclér /sv
Tom Packalén /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Kimmo Sasi /saml
Tapani Tölli /cent
Harry Wallin /sd
ers. Mika Kari /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander.